

Рівненський державний гуманітарний університет
Наукова бібліотека
Кафедра бібліотекознавства і бібліографії
Кафедра культурології
Кафедра документальних комунікацій

**СУЧАСНА БІБЛІОТЕКА ВИЩОГО
НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК ЦЕНТР
ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОГО, НАУКОВОГО ТА
КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКОГО
ПРОЦЕСУ**

(Збірник матеріалів IV-ї
науково-практичної конференції
30-31 серпня 2010 року)

Рівне 2010

УДК 027.7
ББК 78.34 (4Укр)
С 91

Сучасна бібліотека вищого начального закладу як центр інформаційного забезпечення навчального, наукового та культурно-просвітницького процесу: зб. матеріалів 4-ї науково-практичної конференції 30–31 серпня 2010 р. / ред. С. Н. Грипич, Г. П. Семенюк, І. О. Мирончук, Л. С. Кушка. – Рівне: РДГУ, 2010. – 95 с.

Відповідальний за випуск:

Грипич С. Н. – доцент,
директор наукової
бібліотеки РДГУ.

Комп'ютерна верстка

Поліщук О. С. –
інженер–програміст.

Рецензенти:

Рогова П.І. –
кандидат історичних наук,
директор ДНІБ України
ім. В. Сухомлинського.

Бандилко Л.Ф. –
кандидат історичних наук,
доцент кафедри
бібліотекознавства і
бібліографії РДГУ.

У збірник матеріалів конференції увійшли тексти доповідей, у яких різнобічно висвітлено діяльність наукової бібліотеки РДГУ, спрямованої на допомогу навчальному, науковому та культурно-просвітницькому процесу. Автори доповідей висвітлили і свої пропозиції щодо подальших перспектив розвитку університетської бібліотеки.

Рекомендовано до друку методичною радою
наукової бібліотеки РДГУ
Протокол №7 від 19 серпня 2010 р.

©Наукова бібліотека РДГУ
Рівне, вул. Остафова, 31

3. Дорофеева О. Удосконалення доступу до галузевого веб-ресурсу / Дорофеева О. / Бібліотечний Вісник. – 2010 – №1. – С. 3–9.

4. Колесникова Т. Сучасна бібліотека вищої школи очима студентів: за результатами соціологічного дослідження / Вісник книжкової палати. – 2009. – №7. – С.26–29.

5. Прач В.С. Формування інформаційної компетентності особистості в шкільних бібліотеках // Управління школою. – 2010.– №10. – вкладка.

6. Чернуха О. Інформаційна культура майбутніх учителів // Директор школи. Україна. – 2010. – №3. – С. 32–36.

7. Щедрина М.А., Коксина Н.В. Социологический анализ как элемент системы мониторинга информационного поведения пользователей // Науч. и техн. б-ки, 2007. – №8.

УДК: 027.7:001

Г.П. СЕМЕНЮК

*заступник директора
наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету*

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РДГУ: ТРАДИЦІЙНІ НАПРЯМКИ ТА СУЧАСНІ ПРІОРИТЕТИ

Резюме. *В статті висвітлюються основні напрями наукових досліджень, спрямованих на вивчення ресурсів бібліотеки, розвиток видавничої справи, здійснення аналітичних і соціологічних досліджень.*

Ключові слова: *науково-дослідна робота, історико-краєзнавчі дослідження, соціологічні дослідження, науково-методична робота, науково-видавнича діяльність.*

Одне з основних місць у діяльності наукової бібліотеки РДГУ займає наукова робота. З огляду на завдання, які стоять перед вищою освітою, нашим університетом, а також бібліотечно-бібліографічною та книгознавчою наукою, ми маємо підстави визначити головні напрями своєї наукової діяльності: науково-дослідна діяльність, науковий аналіз, видавнича діяльність, науково-методична робота. Перелічені напрями притаманні практично всім функціям бібліотечної справи. Це і є робота з фондом, довідково-пошуковим апаратом,

обслуговуванням користувачів, введенням нових комп'ютерних технологій у діяльність бібліотеки тощо.

Зокрема, розвиток науковості в діяльності наукової бібліотеки РДГУ збігається з еволюцією завдань, що висувуються перед нею державними інституціями та нашим університетом. Тому основними напрямками наукових досліджень залишаються три:

- розкриття фондів;
- популяризація та архівування праць вчених університету;
- підготовка та видання різноманітних бібліографічних і методичних посібників на допомогу науковому та навчальному процесу.

Фундаментом наукової діяльності бібліотеки є її інформаційний ресурс. У його основі була і залишається книга як елемент генеруючої національної культури. Тому й не дивно, що в останні два десятиліття було прийнято та реалізовано ряд державних та міжнародних програм, спрямованих на збереження рукописів, стародруків, рідкісних і цінних документів у бібліотечних та архівних фондах. Серед них – комплексна програма ЮНЕСКО під назвою „Пам'ять світу” (прийнята у 1992 році). Також упродовж 2000-2005 років в Україні діяла державна програма збереження бібліотечних та архівних фондів, де було передбачено запровадження державного реєстру національного культурного надбання. На реалізацію цих проектів було спрямовано наукове дослідження з формування фонду рідкісних і цінних видань у науковій бібліотеці РДГУ, в рамках якого було здійснено окремий відбір рідкісних і цінних видань із загального фонду бібліотеки, з'ясовувалось їх походження, історія комплектування та аналіз сучасного стану. Результати цього наукового проекту відтворилися у створеному та виданому бібліотекою нашого університету „Каталозі рідкісних видань із фондів наукової бібліотеки РДГУ”, до якого увійшли книги і журнали видані з 1814 по 1944 рр. Але бібліотека продовжуватиме дослідницькі розвідки у подальшому вивченні та науковому опрацюванні цієї колекції. Адже в ній є і прижиттєві видання авторів цих книг, і унікальна література, отримана від української діаспори, і оригінальні серійні видання та ін.

Ще одним із напрямків наукових досліджень бібліотеки є історико-краєзнавча тематика. В чому ж полягає науковість цього напрямку? Перш за все, це формування та архівування наукових праць викладачів РДГУ в друкованому та електронному вигляді. Бібліотека поетапно здійснює моніторинг наукових видань викладачів нашого навчального закладу та робіт про них, які дозволяють скласти об'єктивну картину наукової діяльності університету. Другий етап цього напрямку дослідження – це укладання персональних

бібліографічних покажчиків, що входять у серію „Академіки, професори, доктори наук РДГУ”.

В цьому році наш університет відзначатиме 70 років з дня заснування. Прикметно, що до цієї дати наша бібліотека підготувала до друку перший том біобібліографічного посібника „РДГУ в персоналіях (Науковий літопис)”, який дає можливість побачити історію університету через призму біографій та творчих здобутків його провідних науковців. Також своєрідним літописом наукової діяльності університету є щорічники „Друковані праці РДГУ”, які теж готує до друку та випускає бібліотека нашого університету.

Відповідна наукова робота здійснюється із збірниками наукових праць нашого університету. Наприклад, із 30-ти випусків збірника наукових праць „Оновлення змісту, форм і методів навчання і виховання в закладах освіти” бібліотека підготувала 3 випуски бібліографічних покажчиків „Наукові праці викладачів РДГУ”, які опубліковано в цьому збірнику.

Але необхідно підняти величезний пласт документів за роки існування університету, що теж потребують відповідних наукових досліджень.

У планах бібліотеки – підготовка наступних томів біобібліографічного посібника „РДГУ в персоналіях”, у яких ми продовжуватимемо розкривати науковий та творчий потенціал своїх науковців. Також плануємо здійснити випуск таких томів, як „Письменники Рівненщини – випускники РДГУ” та „Історія РДГУ в книгах та публікаціях”.

Наукові джерелознавчі розвідки бібліотеки не обмежуються лише історією РДГУ. Предметом досліджень є і сама бібліотека університету. Зокрема, готується до друку своєрідний путівник, в якому ми прагнемо якнайширше висвітлити історичний розвиток та здобутки нашої бібліотеки.

Довгостроковим дослідницьким етапом у роботі національних бібліотек України та наукових бібліотек вищих навчальних закладів і, зокрема бібліотеки нашого університету, є формування загальнодержавної інформаційно-комунікативної системи освіти та науки, створення та розвитку національних електронних інформаційних ресурсів та організації доступу до світових. Цей науковий напрямок підкріплюється відповідними державними нормативно-правовими документами. Серед них: закони України „Про науково-технічну інформацію” (1993р.) і „Про національну систему інформатизації” (1998р.). Вирішення цього завдання полягає у створенні національної системи реферування української наукової літератури з метою аналітико-синтетичної переробки вітчизняного потоку наукової інформації, зокрема, психолого-педагогічних наук,

управління освітою, кумуляції і депозитарного зберігання результатів переробки і відповідних базах даних та забезпечення багатоаспектного використання цих інформаційних ресурсів. [1;111]. І одним із етапів виконання цієї наукової програми є створення національної системи реферування місцевої регіональної наукової літератури. Але реалізація такого проекту неможлива в ізоляції, без співробітництва та корпорації з колегами бібліотечних та академічних наукових установ.

Так, на запрошення Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В.Сухомлинського вже другий рік поспіль наша бібліотека приймає участь у корпоративному науковому проєкті, що забезпечує формування загальнодержавної реферативної бази даних „Україніка наукова” (Керівник проєкту – НБУ ім. Вернадського) та підтримку онлайнового доступу до неї, а також розміщення цієї реферативної інформації у третій серії Українського реферативного журналу „Джерело”.

Наукова бібліотека РДГУ виконує аналітико-синтетичну обробку збірника „Оновлення змісту, форм і методів навчання і виховання в закладах освіти”. Звичайно, сьогодні не доводиться говорити про повне охоплення реферуванням статей із всіх інших назв збірників наукових праць, які випускає РДГУ, але після розв’язання необхідних технічних та організаційних проблем, роботу в цьому напрямку наша бібліотека планує розширити.

Важливою складовою наукової діяльності нашої бібліотеки є участь у конференціях, семінарах, які проводяться національними бібліотеками України і науковими бібліотеками провідних університетів нашої держави.

В свою чергу, наукова бібліотека РДГУ є організатором проведення конференцій на своїй базі. Щороку в ній приймають участь молоді науковці кафедри бібліотекознавства і бібліографії, кафедри документальних комунікацій, кафедри культурології РДГУ. Наша бібліотека випускає збірник матеріалів цих конференцій.

Своєрідними результатами різнобічної наукової діяльності бібліотеки університету є книжкові видання та публікації у збірниках наукових праць та періодичних виданнях. Тематика їх охоплює не лише проблеми книгознавства, бібліотекознавства і бібліографії, але і питання літературознавства та психології читання.

Наприклад, у цьому році, враховуючи запити студентів і молодих науковців щодо оформлення списків літератури до наукових робіт різних типів, бібліотека випустила „Методичні рекомендації з впровадження ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 „Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання””.

Невід’ємною складовою наукової діяльності бібліотеки є науково-методична робота, основними напрямками якої є науковий

аналіз стану бібліотеки та прогнозування її розвитку; підготовка організаційно-управлінської та інструктивно-методичної документації всіх видів і типів.

У 2005 році був підготовлений аналітичний моніторинг про стан університетської бібліотеки, що дало можливість зробити обґрунтовані висновки як щодо переваг і здобутків, так і проблем та перспектив у роботі бібліотеки.

Аналітична діяльність тісно пов'язана з проведенням соціологічних та маркетингових досліджень. У цьому напрямку ми співпрацюємо із інститутом соціальних досліджень РДГУ. Впродовж останніх трьох років бібліотекою були проведені такі соціологічні дослідження: „Наукова бібліотека РДГУ очима своїх користувачів”, „Книга і читання в житті сучасної студентської молоді”, „Інформаційна культура студентів в контексті навчального процесу РДГУ”. Робота в цьому напрямку продовжуватиметься.

Отримані результати досліджень дають змогу визначити, які інструктивно-методичні матеріали, бібліографічні посібники та інші документи потрібно створити для подальшої успішної діяльності наукової бібліотеки РДГУ.

Не можна не звернути уваги на такий аспект наукової діяльності, як допомога викладачам і студентам. У першу чергу, це підбір необхідної інформації для написання дипломних, магістерських та дисертаційних робіт, встановлення класифікаційного індексу на книги і статті, що подаються викладачами університету до друку, участь у роботі наукових гуртків та товариств, в т. ч. за межами університету. Наприклад, у цьому році бібліотеку було залучено до проведення занять літньої мистецтвознавчої школи Малої академії наук, що проходили на базі Рівненської філії.

Тематику та напрями наукових досліджень наукова бібліотека РДГУ визначає у відповідності і до таких державних завдань, як модернізація наукових бібліотек ВНЗ, а також світових тенденцій щодо їх структурно-функціональної трансформації в період інтерактивного освоєння та використання сучасних комп'ютерних технологій. З огляду на ці завдання в планах бібліотеки – підготовка та реалізація дослідницького проекту зі створення репозитарію відкритого доступу. Цей проект бібліотека планує здійснити у тісній співпраці з науковим відділом та кафедрами університету.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вергунов В. Наукова діяльність ДНСГБ УААН як форма бібліотечно-інформаційного обслуговування та інформаційно-аналітичний ресурс аграрного сектору України / В.Вергунов // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. – К., 2007. – Вип. 19. – С. 108-129.
2. Каліберда Н. Висвітлення теоретичних і організаційних основ бібліотечного обслуговування читачів у дослідженнях науковців Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського / Н. Каліберда // Бібліотечний вісник. – 2010. – №3. – С. 58-68.
3. Любаренко Л. Науково-дослідна робота Національної парламентської бібліотеки України (1969-2009): стан і тенденції // Бібліотечна планета. – 2010. – №1. – С 9-13.
4. Пономаренко Л. Науково-бібліографічна система видань з психолого-педагогічної тематики в контексті реформування освіти в Україні // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. – К., 2008. – Вип.22. – С. 144-156.
5. Присяжна Л. Наукова складова процесу підготовки інформаційно-аналітичного продукту // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. – К., 2007. – Вип.18. – С. 130-135.

УДК: 027.7 :[023:374]

С.М. ПОЛІЩУК

заступник директора
наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету

ПРОФЕСІЙНЕ ВДОСКОНАЛЕННЯ БІБЛІОТЕЧНИХ СПЕЦІАЛІСТІВ — ВАЖЛИВА СКЛАДОВА УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК ВНЗ

***Резюме.** У статті розглядаються мета, принципи, основні форми і методи професійного навчання працівників бібліотек вищих навчальних закладів, які дають змогу бібліотекарям оперативно адаптуватися до соціальних та виробничих змін, поглиблювати та одержувати нові знання.*

Зміст

1. <i>Грипич С. Н.</i> СУЧАСНА БІБЛІОТЕКА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК ЦЕНТР ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО, НАУКОВОГО ТА КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКОГО ПРОЦЕСІВ	3
2. <i>Тарасюк Г. М.</i> ІНФОРМАЦІЙНІ ПОТРЕБИ ЯК ОСНОВНИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ФОНДІВ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ	19
3. <i>Шиховцова І. Б.</i> ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРВІСУ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РДГУ	27
4. <i>Луцишина Т. С.</i> БІБЛІОТЕКИ ВНЗ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	32
5. <i>Супрунець М. Р.</i> КОРПОРАТИВНА КАТАЛОГІЗАЦІЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ФОРМУВАННЯ ЄДИНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ	35
6. <i>Буравкова Л. М.</i> ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РДГУ НА ДОПОМОГУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ ОСВІТНЬОГО ТА НАУКОВОГО ПРОЦЕСІВ	42
7. <i>Глушук О. Г.</i> НАУКОВЕ ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН МИСТЕЦЬКОГО СПРЯМУВАННЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “КУЛЬТУРОЛОГІЯ” У ФОНДАХ БІБЛІОТЕКИ РДГУ	49
8. <i>Білявцева О. В.</i> ІСТОРІОГРАФІЯ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ ДОБИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ У ФОНДАХ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	53

9. <i>Сем'як С. П., Глущик Г. Р.</i> ВІДДІЛИ ОБСЛУГОВУВАННЯ БІБЛІОТЕКИ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ В РАКУРСІ НОВОЇ ПАРАДИГМИ ОСВІТИ	61
10. <i>Лешкевич Г. Д.</i> ВИКОРИСТАННЯ МАРКЕТИНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЧИННИК УСПІШНОГО РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ	65
11. <i>Мельничук Г. П., Боровець К. М.</i> ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА КОРИСТУВАЧІВ – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У РДГУ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ)	70
12. <i>Семенюк Г. П.</i> НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РДГУ: ТРАДИЦІЙНІ НАПРЯМКИ ТА СУЧАСНІ ПРІОРИТЕТИ	74
13. <i>Поліщук С. М.</i> ПРОФЕСІЙНЕ ВДОСКОНАЛЕННЯ БІБЛІОТЕЧНИХ СПЕЦІАЛІСТІВ — ВАЖЛИВА СКЛАДОВА УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК ВНЗ	79
14. <i>Бережнюк О. В.</i> РОЛЬ МІСЦЕВИХ ВИДАВНИЦТВ У ФОРМУВАННІ ДОКУМЕНТНОГО ПОТОКУ РЕГІОНУ	85